

FRANTXIXKU LIZARAZU

LIZARAZU´tar Frantzisko (Lezon, 1894 jaioa), zazpi seni-deetatik (Austiña, Frantxixku, Pilar, Luixa, Romana, Maria eta Margarita) bigarrena zen.

Bere bizitzaz gauza handirik ez dakigun arren, badakigu lanbidez irakaslea zela eta Hondarribira joan ondoren bertako alaba zen Josefa Sagarzazurekin esposatu zela. Zortzi seme-alaba aita izan zen, hau da, bost seme (Eujenio, Juanito, Faustino, Kandido, Frantxixku) eta hiru alaba (Pilar, Maria eta Pepita).

Arestian esan bezala, irakaslea zen, eta oso estimu handia zuen Hondarribiko herriak; irakasle ona izatez gainera, izakeraz oso maitekorra, alai, eta gizon atsegina zelako (horrela dio bere iloba den Maritxu Salaberria, estankokoak).

Gerla hasi eta familia osoa Argentinara joan zen eta maiz samar etortzen baziren ere, bertan geratu ziren betirako.

Beraz, eskuartean dituzuen bertso hauek, Frantxixku Lizarazuk Hondarribiko herrian jaso zuen omenaldi egunerako eginak omen dira eta gure herriko adinekoek ezagutzen dituzten arren ez dakite nork eginak izan ziren edota papere-tan ez da agertzen behintzat egilearen izenik. Norbaitek baleki adieraz bezaigula, eskertuko genioke eta.

Dena den, gure herriko historian duten inportantziagatik ezkututik argitaratzea iruditu zaigu egokien eta horretarako dauden-daudenean sasoi hartako grafiaz idatzirik doazkizue.

Gure arbasoekiko soka eten ez dadin, hona bertsoak armonia ederrean kanta ditzagun:

AGUSTINA PONTESTA GARMENDIA

- 1 -

Agur Lezo'ko anai t'arrebak,
 Agur nere auzotarrak,
 Agur Jaizkibel mendi ertzeko
 Seme jator euzkotarrak;
 Jaizkibel-pean jaioca nire
 Goiko Jaunari eskerak
 Auzo'tar naiz ba ezin ukatu
 Auzo'tar naiz ba ezin ukatu
 Adiskide Lezo-tarrak

Gure jaiotzatikan
 auzotar bagera,
 onek beartzen gaitu
 alkar maitatzera...
 gañera beste gauz bat
 noa esatera,
 gogotsu natorrela
 zor bat ordaintzera

- 2 -

Oroitz goxo bat daukat ementxe
 Lezo'ko seme batentzat,
 Oroitz xamur au bizi guztiyan
 Zor diotela deritzat;
 Irakasle ta gidari ona
 Bera izantzan neretzat
 Biotz barrenen esker ugari
 Biotz barrenen esker ugari
 Gordeak dauzkate ordaintzat.

Aurtxo txikientzako
 beti zan maitekor,
 argana gogo txarrez
 etzan joaten iñor;
 irakasle atsegin
 argi eta bizkor...
 ¿Lezo'tar jator ari
 zenbat diogun zor?

- 3 -

Lizorazu'tar Frantzizko jauna
 Dei zaio maisu on ari,
 Ondarribira zori onien
 Jaun au zitzagun etori;
 Maitasunezko ituri ona
 Lezo'tik zigun ekari,
 Ta maitasun au aurtxocai zigun
 Ta maitasun au aurtxocai zigun
 Biotzetan ezarri.

Ikusten detanien
 On Frantzizko jauna,
 aita balitz bezela
 noa berangana ...
 maitasuna bai daukat
 ark berak emana,
 bizi naizen artean
 gordeko detana.

- 4 -

Ikastolan zan bere lanetan
 Guziz gogotsu saiatzen,
 bein eta berriz antxe aikozan
 Borondatez erakusten;
 Bere esanak bat- edo-bestek
 Ez bazituan oldozten,
 Orrengatik etzan erraxa
 Orrengatik etzan erraxa
 On Prantzizko aserraten.

Zerbait ona badaukate ba
 Zor diot berari,...
 t'ain seme onak ditun
 erri txiki oni;
 nere maisu jaunaren
 erriar denori,
 eman nai dizkitzuet
 eskerrak ugari.

OHARRA.- Bertso hauek Maria OLASAGASTI NIETOren argazki zaharren artean aurkitu ditut.